

Nr 1.

Memorial med överlämnande av fullmäktiges i riksbanken till bankoutskottet avgivna berättelse.

Bankoutskottet, som vid sitt första sammanträde denna dag emottagit den av fullmäktige i riksbanken, jämlikt föreskrift i 37 § lagen för Sveriges riksbank, till utskottet avgivna berättelsen om bankens tillstånd, rörelse och förvaltning under år 1952, får härmed enligt gällande instruktion till riksdagen överlämna samma berättelse.

Stockholm den 16 januari 1953.

På bankoutskottets vägnar:

FRANS SEVERIN.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Ewerlöf, Sundvik, Mogård, Werner, De Geer och Johannesson;

från andra kammaren: herrar Severin, Nilsson i Landskrona, Persson i Norrby, Schmidt, Sköldin, Gavelin, Gustafson i Göteborg och Nygren.

Berättelse till bankoutskottet angående riksbankens tillstånd, rörelse och förvaltning.

Jämlikt föreskrift i 37 § lagen för Sveriges Riksbank få fullmäktige i riksbanken härmed till bankoutskottet avgiva berättelse angående riksbankens tillstånd, rörelse och förvaltning under år 1952.

Kreditmarknaden.

De tendenser till expansion i bankutlåningen, som blevo särskilt märkbara under perioden juni 1949—juni 1950 hade bland annat samband med den liberalare importlicensieringen, stigande priser på världsmarknaderna samt lättnader i de inhemska investeringsbegränsande åtgärderna. Resultatet av riksbankens transaktioner under nämnda period blev, att penningtillgången hos bankerna bibehölls vid en jämförelsevis hög nivå. Sommaren 1950 nådde emellertid ansvällningen av kreditvolymen en sådan omfattning, att den icke helt kunde förklaras av nämnda faktorer. Risk förelåg för en inflationistisk utveckling inom landet baserad på den inhemska utlåningsexpansionen, vilken i samband med Koreakrigets utbrott förstärktes av de utifrån kommande inflationstendenserna. Frukta för varubrist för den händelse krisen skulle utbreda sig framkallade snabbt stigande råvarupriser och medförde en kraftig såväl värde- som volymmässig ökning av importen, vilken till icke ringa del torde ha finansierats genom bankkrediter. Samtidigt som denna kreditutvidgning försiggick, tenderade utbudet på obligationsmarknaden att avsevärt överstiga efterfrågan. För att i detta läge icke ytterligare lätta marknaden genom stödköp, lämnade riksbanken i juli 1950 kursutvecklingen på obligationsmarknaden tills vidare fri. Samtidigt hemställde fullmäktige i skrivelse till Kungl. Maj:t, att förordnande jämlikt lagen den 3 juni 1949 (nr 314) angående rätt för Konungen att i vissa fall meddela särskilda bestämmelser om bankaktiebolags kassareserv måtte utfärdas i enlighet med av fullmäktige utarbetat förslag. Med bifall till fullmäktiges hemställan utfärdades kungörelse här om gällande från och med den 1 oktober 1950. De skärpta kassareservbestämmelserna kompletterades sedermera med överenskommelser mellan kreditinstituten och riksbanken om vissa allmänna riktlinjer för en kreditbegränsning.

Den 5 oktober 1950 höjde fullmäktige räntan vid affärsbankers och centralkassors för jordbrukskredit rediskontering av växlar i riksbanken med $\frac{1}{2}$ % till $2\frac{1}{2}$ %, varigenom returdiskontot bragtes i nivå med det officiella diskontot. Samtidigt höjdes räntan vid belåning av guldkantade obligationer från $2\frac{1}{2}$ till 3 %. Från och med den 1 december 1950 höjdes

riksbankens diskonto med $\frac{1}{2}$ % till 3 %, varvid övriga räntesatser samtidigt uppjusterades.

Som framgår av nedanstående sammanställning fortsatte — trots de vidtagna åtgärderna — utlåningsökningen i affärsbankerna under 1951 i samma takt som under 1950. Kreditinstitutens möjligheter att i den aktuella situationen hålla tillbaka kreditutvidgningen voro dock begränsade, då utlåningsökningen i väsentlig grad fortfarande påverkades av de ekonomiska förhållandena i utlandet. Huvudsakligen beroende på det stora exportvalutainflödet samt delvis som en följd av den inlåningsskapande utlåningen steg emellertid inlåningen så kraftigt, att ett avsevärt inlåningsöverskott kunde registreras under 1951.

	Affärsbankerna			84 Sparbanker		
	Ökning av:			Ökning av:		
	Inlåningen	Utlåningen (bev.bel.)	Inlån. (+) resp. utlån. överskott (—)	Insättarbehållningen	Utlåningen	Inlån. (+) resp. utlån. överskott (—)
1/1—30/11 1949	+ 659	+ 183	+476	+346	+346	—
1/1—30/11 1950	+ 580	+1 003	—423	+299	+358	—59
1/1—30/11 1951	+1 710	+1 099	+611	+302	+232	+70
1/1—30/11 1952	— 348	— 101	—247	+505	+421	+84

	Postsparbanken			Centralkassor för jordbrukskred.		
	Ökning av:			Ökning av:		
	Insättarnas behållning	Utlåningen	Inlån. (+) resp. utlån. överskott (—)	Inlåningen	Utlåningen	Inlån. (+) resp. utlån. överskott (—)
1/1—30/11 1949	+180	+100	+ 80	+ 55	+44	+11
1/1—30/11 1950	+ 96	+ 90	+ 6	+ 43	+56	—13
1/1—30/11 1951	+183	+172	+ 11	+ 51	+33	+18
1/1—30/11 1952	+320	+380	— 60	+106	+51	+55

Den höga utlåningsvolymen, de latent kreditanspråken samt bankernas relativt goda likviditet, vilken bland annat visade sig i att de utan svårighet kunde uppfylla kassareservbestämmelserna, antydde att tendenser förelågo för en fortsatt inflation samt att de dåvarande bestämmelserna och överenskommelserna icke voro tillfyllest i ett läge, där impulser — antingen inhemska eller utländska — till en förnyad och förstärkt inflationistisk utveckling kunde väntas uppträda. Med anledning härav hemställde fullmäktige till Konungen på hösten 1951, att för riksdagen måtte framläggas förslag till lag om räntereglering. Denna lag var avsedd som en beredskapslag och som ett komplement till de traditionella penningpolitiska medlen för att skapa förutsättningar för en penning- och kapitalmarknad, som kännetecknades av å ena sidan den stramhet, som erfordrades till stöd för en

restriktiv kreditgivning i inflationsbekämpande syfte och å andra sidan en sådan grad av räntestabilitet att målsättningen för den förda räntepolitiken icke måste övergivas.

I slutet av år 1951 upptogs förhandlingar mellan riksbanken och kreditinstituten för att söka nå en överenskommelse, som tillgodosåg behovet av kreditåtstramning utan att detta föranledde en allmän höjning av räntnivån. Dessa överläggningar slutfördes omkring månadsskiftet januari/februari 1952 och överenskommelser träffades med Svenska bankföreningen, Sparbankernas bankaktiebolag, Svenska sparbanksföreningen, Svenska jordbrukskreditkassan, Sveriges allmänna hypoteksbank, Konungariket Sveriges stadshypotekskassa, Svenska bostadskreditkassan, Svenska försäkringsbolags riksförbund samt försäkringsbolagen Folket-Samarbete. Avtalen gällde ursprungligen till utgången av juni 1952 samt förlängdes på i stort sett oförändrade villkor till utgången av år 1952.

Med utgångspunkt från bankernas omslutning per den 31 december 1951 indelades bankerna efter sin storlek i fem grupper, för vilka som mål för likviditeten fastställdes olika relationstal, som avsågos successivt böra uppnås.

För att underlätta affärsbankernas möjligheter att behålla skattkammarväxlar även under perioder, då det kunde råda osäkerhet om likviditet-utvecklingen fastställde riksbanken vissa regler för återköp av skattkammarväxlar med kort återstående löptid.

Överenskommelserna med affärsbankerna och övriga kreditinstitut inneburo även en bindning av vissa räntor, främst syftande till att undvika en höjning av räntorna vid finansiering av bostadsbyggandet samt vid offentlig upplåning. Sålunda skulle för bottenlån i fastigheter gälla en högsta ränta på 3.5 % för obundna lån och 3.6 % för bundna lån. För kommunlån bundna på 10 år och för lån med ömsesidig konverteringsrätt efter 10 år fastställdes en högsta ränta på 3.5 % samt för lån med ensidig konverteringsrätt för låntagaren efter 10 år 3.6 %. Enligt överenskommelsen med försäkringsbolagen åtog sig dessa därutöver att undvika, att kreditrestriktionerna ledde till en strukturell förskjutning av försäkringsbolagens utlåningsverksamhet. Vid emissioner av andra än statliga obligationslån förbehöll sig riksbanken rätt att pröva lånevillkoren samt att avgöra icke endast tidpunkten utan även turordningen för lånen.

För att möta de placerings- och räntabilitetsproblem, som kunde tänkas uppstå för bankerna till följd av en restriktiv kreditgivning, emitterades statliga obligationslån med $2\frac{3}{4}$ och 3 % ränta och med en löptid om cirka 3 respektive 5 år.

I enlighet med under överläggningarna given utfästelse, hemställde fullmäktige i skrivelse den 7 februari 1952 till Kungl. Maj:t, att de särskilda kassareservbestämmelserna skulle upphävas, vilket även skedde med verkan fr. o. m. den 8 februari 1952.

För att underlätta för riksbanken att fortlöpande följa utvecklingen ha affärsbankerna varje månad till riksbanken lämnat de uppgifter, som ligga till grund för beräkningen av likviditeten. Kontinuerliga överläggningar mellan riksbanken och representanter för affärsbankerna och övriga berörda kreditinstitut ha dessutom ägt rum.

I det cirkulär från Svenska bankföreningen till affärsbankerna, vari de närmare riktlinjerna för den restriktiva kreditgivningen angåvos, betonades, att det på åtskilliga håll torde bli nödvändigt att avsevärt nedbringa den dåvarande utlåningsvolymen. Skärpt uppmärksamhet borde ägnas kreditprövningen i alla dess former ej blott kvalitativt utan även kvantitativt. Bankföreningen ville dock icke tillråda, att ens vid den nödtvungna stränga återhållsamheten i kreditgivningen byggnads- och bostadskrediternas relativa andel i den samlade kreditvolymen nedbringades under vad som på senare tid i allmänhet tillämpats.

Det ekonomiska läget sådant det utvecklats under det gångna året förete icke någon enhetlig bild. Så mycket torde emellertid kunna sägas, att det tidigare inflationstrycket lättats eller brutits. Knappheten på krediter har blivit kännbar, framför allt på marknaden för bankkrediter. Detta har bidragit till en omprövning av investeringsplaner och minskat köpviljan inom olika sektorer av samhällsekonomin, vilket medfört en förbättring av balansen på både varu- och arbetsmarknaden. En övergång från en säljarnas till en köparnas marknad har varit märkbar. Det enskilda sparandet, sådant det tar sig uttryck bland annat i inlåning på sparkasseräkning, har stigit, vilket medfört att efterfrågan för konsumtionsändamål icke ökat i samma takt som tidigare år.

Det är svårt att avgöra, vilken inverkan på den antydda utvecklingen under det gångna året, som den genom överenskommelserna inledda kreditpolitiken haft. Vid sidan av kreditrestriktionerna ha nämligen även andra faktorer varit verksamma. Bland dessa märkas det statliga budgetöverskottet, inbetalandet av prisutjämningsavgifter till riksgäldskontoret, stora extra skatteinbetalningar samt försämrade exportmöjligheter för främst skogsindustrien med därav följande minskade exportinkomster. Även inflytelserna från utlandet ha gått i konjunkturdämpande riktning.

Den främsta effekten av kreditpolitiken torde vara av sådan art, som icke låter sig statistiskt mätas, nämligen att den uppfattats som ett uttryck för riksbankens strävanden att motverka den inflationistiska utvecklingen. Detta har, såsom ovan anmärkts, medfört en omprövning av investeringsbeslut och större försiktighet hos företagen beträffande den egna likviditeten inför ovissheten rörande den framtida konjunkturutvecklingen och möjligheten att få kredit även mot säkerhet, som tidigare ansetts belåningsbar.

Riksbankens transaktioner och deras inverkan på likviditetsutvecklingen på penningmarknaden redovisas i nedanstående tabell, som i sammandrag

visar förändringarna i riksbankens tillgångar och skulder under året. Dess första del redovisar de transaktioner, som skett under i tabellen angivna perioder. Resultatet av dessa ha salderats mot förändringarna å statliga myndigheters checkräkning i riksbanken. Nettoresultatet anger förändringarna i bankernas och allmänhetens innehav av offentliga betalningsmedel (= sedlar och riksbanksgiro). Tabellens andra del visar hur förändringarna i betalningsmedelsinnehavet fördelas på sedelmängd och affärsbankernas med fleras tillgodohavande på checkräkning hos riksbanken.

Som av tabellen framgår innebar nettoresultatet av riksbankens marknadstransaktioner under perioden januari—november 1952, en minskning av likviditeten utanför riksbanken med 191 miljoner kronor. Under samma period steg omsättningens behov av sedlar med cirka 200 miljoner kronor. Resultatet blev alltså en minskning av penningtillgången i bankerna med cirka 390 miljoner kronor.

Under den följande månaden kompenserade bankerna denna minskade kassa genom aktivering av skattkammarväxlar. Den 11 december förföllo nämligen skattkammarväxlar på sammanlagt 519 miljoner kronor. Till alldeles övervägande del lågo dessa hos affärsbankerna. Bland annat inför det ökade behovet av kassa hos affärsbankerna i samband med årskiftet, omsattes endast 150 miljoner kronor av dessa, medan riksbanken övertog återstoden. I mitten av december övertog riksbanken direkt från riksgäldskontoret skattkammarväxlar å sammanlagt 350 miljoner kronor, avseende kortfristig finansiering av statligt kassabehov i avvaktan på i januari inflytande skattemedel. Detta har inneburit, att nettoresultatet av riksbankens transaktioner med marknaden under hela året ökat likviditeten utanför riksbanken med 524 miljoner kronor (1951 769 miljoner kronor). Totalt fördelar sig ökningen av det privata innehavet av offentliga betalningsmedel med 487 miljoner kronor på sedelmängden, medan affärsbankernas med fleras tillgodohavanden på checkräkning hos riksbanken ökat med 37 miljoner kronor. Denna utveckling kan icke betecknas som tillfredsställande, men som av det anförda framgår, har årresultatet i hög grad påverkats av den ogynnsamma utvecklingen under december, vilken delvis kan ha varit av tillfällig karaktär. Man bör dock icke bortse från, att siffrorna avspegla de svårigheter, som ett ökat statligt upplåningsbehov kan komma att aktualisera.

	Jan.-Nov.		Dec.	
	1951	1952	1951	1952
Nettoresultatet av riksbankens samtliga guld- och valuta-transaktioner	+ 1 022 ¹⁾	— 107	+ 262	+ 36
Nettoförändringar å statliga myndigheters checkräkning i riksbanken (exkl. clearingmedel)	— 321	+ 129	+ 329	— 99

¹⁾ + = ökning av likviditeten utanför riksbanken.
— = minskning av likviditeten utanför riksbanken.

	Jan.-Nov.		Dec.	
	1951	1952	1951	1952
Nettoresultatet av riksbankens köp och försäljning av svenska skattkamarväxlar och obligationer	— 315	— 272	— 307	+ 691
Lån och krediter med avdrag för insättningar å bunden räkning	+ 145	+ 152	— 2	+ 50
Andra transaktioner med marknaden	— 34	— 93	— 10	+ 37
Nettoresultatet av riksbankens transaktioner	+ 497	— 191	+ 272	+ 715
Utelöpande sedlar	+ 311	+ 201	+ 266	+ 286
Affärsbankernas m. fl. tillgodohavanden å checkräkning hos riksbanken	+ 186	— 392	+ 6	+ 429
Summa förändringar av tillgången på betalningsmedel	+ 497	— 191	+ 272	+ 715

Även utan överenskommelsen med riksbanken torde affärsbankerna nödgats begränsa sin kreditgivning. Den tidigare kreditexpansionen hade nämligen avsevärt ansträngt deras likviditet och kreditkapacitet och åtminstone till och med november månad var det möjligt för riksbanken att undvika att genom sina transaktioner ersätta de av kreditexpansionen — och den ekonomiska utvecklingen under året — orsakade likviditetsförlusterna. Bankerna ha icke heller i allmänhet nått den i överenskommelsen förutsatta likviditetsförbättringen. Man kan dock skönja en utjämning av likviditetsförhållandena inom bankväsendet.

Utvecklingen av affärsbankernas likvida tillgångar samt in- och utlåning framgår av sammanställningen å följande sida (i miljoner kronor).

Som framgår av tabellen, minskade utlåningen till allmänheten under januari—november 1952 med 102 miljoner kronor. Den totala inlåningen från allmänheten minskades under samma tid med 348 miljoner kronor, ehuru inlåningen på sparkasseräkning ökades med 202 miljoner kronor.

Enligt av Svenska bankföreningen offentliggjord undersökning rörande fördelningen på olika näringsgrenar av affärsbankernas utlåning under maj—november 1952, har utlåningsminskningen — under perioden totalt 355 miljoner kronor — i första hand träffat industri, handel och personliga krediter. Krediterna till kommuner ha ökat medan direkta krediter till bostadsbyggandet absolut sett sjunkit men relativt sett ökat. Det bör anmärkas, att kommunkrediterna till stor del torde ha avsett finansiering av bostadsbyggande. Vad affärsbankerna som helhet beträffar, från vilka riksbanken erhållit en relativt detaljerad statistik, torde kunna konstateras, att kreditgivningen i huvudsak följt de riktlinjer, som angivits i överenskommelsen.

	Ult. dec. 1951	Förändring under		Ult. nov. 1952
		Jan.-juni 1952	Jan.-nov. 1952	
A.				
1) Kassa, checkräkn. hos riksbanken och skattkammarväxlar	2 212	— 853	— 607	1 605
2) Övriga likvida tillgångar (enligt överenskommelsen)	301	+ 401	+ 554	855
B. Skulder (enligt överenskommelsen) . .	9 133	— 853	— 647	8 486
Inlåning på:				
1) checkräkning	2 444	— 332	— 468	1 976
2) uppsägningsräkning	182	+ 9	+ 112	294
3) sparkasseräkning	1 654	+ 173	+ 202	1 856
4) depositions- och kapitalräkning . . .	6 233	— 426	— 194	6 039
Utlåning:				
1) Inrikes o. utrikes växlar	2 695	— 7	— 207	2 488
2) Rembourskrediter	376	— 141	— 141	235
3) Lån	5 801	— 172	— 103	5 698
4) Allmänheten beviljade krediter i räkning	2 017	+ 211	+ 349	2 366

Hos sparbankerna har inlåningsökningen varit betydande. Under perioden januari—november ökades inlåningen hos de 84 största sparbankerna med 505 miljoner kronor, samtidigt som utlåningen steg med 421 miljoner kronor.

Den genom de ovan angivna överenskommelserna avsiktligt åstadkomna åtstramningen på kreditmarknaden, vilken förstärktes av andra i det föregående angivna faktorer, medförde under året svårigheter att tillgodose bostadsbyggandet och kommunernas lånebehov. Vid överläggningar under hösten 1952 om en förlängning av då gällande överenskommelser, som utlöpte med utgången av år 1952, sökte därför riksbanken att i fortsättningen och i ökad omfattning få en frivillig medverkan från främst försäkringsbolagens och sparbankernas sida för tillgodoseendet av angivna kreditbehov.

Försäkringsbolagen förklarade sig därvid icke kunna godtaga ens en prolongering av då gällande avtal — i varje fall icke utan en ändring av den förda penningpolitiken — än mindre medverka i en kreditpolitik i den angivna riktningen. Inför risken att överenskommelse icke skulle kunna träffas med övriga kreditinstitut, för den händelse försäkringsbolagen vägrade sin medverkan, sågo sig fullmäktige nödsakade att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att åtgärder vidtogos för framläggande för riksdagen av lag om reglering av försäkringsbolagens placeringar. Samtidigt med förberedandet av lagförslaget fördes förhandlingar mellan riksbanken och försäkringsbolagen, vilka i mitten av november resulterade i överenskommelser med flertalet av de till Svenska försäkringsbolags riksförbund anslutna

medlemmarna samt med Folket-Samarbete. De sålunda träffade överenskommelserna, vilka gälla tills vidare under 1953 med två månaders ömsesidig uppsägningsrätt, innebära i huvudsak, att innehavet av värdehandlingar, varmed försäkringsbolagens livförsäkringsfonder och därmed jämställda fonder få redovisas, endast få ökas med vissa i överenskommelserna angivna placeringsobjekt. Med avseende å tillgångar, som icke användas för redovisning av livförsäkringsfond och därmed jämställda fonder ha försäkringsbolagen förbundit sig, att ej göra sådana omplaceringar mellan bolagens olika fonder, vilka kunna motverka överenskommelsens syfte. Avtalen innebära även vissa mindre, ur marknadsteknisk synpunkt motiverade räntejusteringar. En förutsättning från försäkringsbolagens sida var, att av bolagen tidigare träffade avtal skola respekteras samt att förslaget om reglering av bolagens placeringar icke komme att föreläggas riksdagen.

Med övriga kreditinstitut träffades sedermera avtal innebärande i stort sett förlängning av gällande överenskommelser.

Utrikeshandeln och valutareserven.

Den stigande trenden i den svenska utrikeshandelns värde under efterkrigsperioden har under 1952 brutits och efterföljts av en markerad nedgång i såväl import- som exportvärdet. Orsakerna härtill äro framför allt att söka i den dämpning av inflationskonjunkturen, som gjorde sig gällande under slutet av 1951 och under 1952, varigenom på flertalet områden en omsvängning från säljarnas till köparnas marknad ägde rum. Denna omsvängning, som tydligast kommit till uttryck på vissa råvarumarknader, har speciellt hårt drabbat exporten av de svenska skogsindustriprodukterna. De i många länder skärpta importrestriktionerna ha kraftigt medverkat till det minskade exportvärdet. Nedgången häri har huvudsakligen kunnat hänföras till en minskning av exportvolymen, medan det inträffade prisetfallet beräknas få sin fulla effekt först under 1953. Även nedgången i importvärdet är avhängig av en minskad volym. Genomsnittspriserna för den realiserade importen väntas däremot komma att ligga något högre under 1952 än under 1951. Genom dessa pris- och volymmässiga förändringar har 1951 års exportöverskott om 17 miljoner kronor förbytt i ett importöverskott, vilket för tiden januari—november 1952 uppgått till 833 miljoner kronor. Det torde för hela år 1952 kunna uppskattas till närmare 900 miljoner kronor.

Riksbankens guld- och valutabehållning har under det gångna året minskat med 74 miljoner kronor. Affärsbankernas avista nettoskuld till utlandet har under perioden januari—november 1952 nedgått från 226 miljoner kronor till 50 miljoner kronor. Om affärsbankernas nettoposition gentemot utlandet icke förändrats under december, skulle alltså nettoinflödet av guld och valutor under 1952 ha uppgått till cirka 100 miljoner kronor.

Den totala valutareserven har sålunda icke undergått någon större förändring under det gångna året. Det i bankoutskottets utlåtande nr 4 till 1952 års riksdag i samband med granskningen av riksbankens styrelse och förvaltning under 1951 uttalade önskemålet om en kvantitativ förstärkning av riksbankens valutareserv har således icke kunnat förverkligas. Orsaken härtill är i främsta rummet det försämrade exportutfallet. I vilken utsträckning den ytterligare frigörelsen av importen, som skett under 1952, medverkat är svårt att avgöra. Den i samma utlåtande förordade kvalitativa förbättringen har endast delvis varit möjlig att uppnå.

Riksbankens egentliga guld- och dollarreserv, d. v. s. exklusive guld och dollar erhållna i samband med överskott inom den europeiska betalningsunion (EPU), har under året nedgått med 35 miljoner kronor. Härvid är dock att märka, att en guldbetalning av engångsnatur om 41 miljoner kronor till Internationella valutafonden företagits under oktober månad efter anmodan av fonden och i enlighet med bestämmelserna i fondens stadga. Samtidigt minskades fondens kronkonto hos riksbanken med det nämnda beloppet. Ytterligare guldbetalningar av dylik natur till fonden kunna i och med att nämnda betalning fullgjorts icke bliva aktuella. I februari har dessutom återbetalning skett av dollar till ett belopp motsvarande 18 miljoner kronor. Sistnämnda betalning sammanhänger med regleringen av de dollarbelopp, som ursprungligen tilldelades Sverige i form av s. k. Marshallhjälp men från vilka Sverige i augusti 1951 förklarar sig berett avstå och kan sägas representera betalning i efterskott för under år 1951 importerade dollarvaror. Det bör i detta sammanhang även påpekas, att riksbankens position inom gruppen »övriga valutor» inrymmer aktuella, under år 1952 uppkomna dollarförpliktelser. Affärsbankernas dollarposition har under perioden januari—november 1952 förbättrats. Gruppen »övriga valutor», d. v. s. andra valutor än dollar och EPU-valutor, har nedgått med 217 miljoner kronor. Utslagsgivande har här varit att fordran på Argentina avsevärt reducerats samt att riksbankens tidigare fordran på Brasilien under året försvunnit och ersatts av en mindre skuld. De s. k. EPU-valutorna inklusive guld/dollar erhållna i samband med svenska överskott inom unionen ha ökat med 177 miljoner kronor. Härav utgöras dock 59 miljoner kronor av medel, som icke sammanhänga med de löpande betalningstransaktionerna under år 1952 utan som gottskrivits Sverige i EPU i samband med den tidigare omnämnda regleringen av vissa Marshallmedel, från vilka Sverige avstått.

Förändringarna under året i riksbankens behållning av guld och valutor framgå av nedanstående tabell (i miljoner kronor):

	^{31/12} 1951	^{31/3} 1952	^{30/6} 1952	^{30/9} 1952	^{31/12} 1952
Guld	785	1 109	1 101	1 043	954
Dollar	288	184	243	269	309
Guld + dollar exkl. EPU	907	796	845	868	872
Guld + dollar under EPU-överenskommelsen	166	497	499	444	391
EPU-valutor ¹⁾	1 021 ²⁾	1 021	960	928	973
Övriga valutor	284	99	119	82	68
Summa guld och valutor	2 378	2 413	2 423	2 322	2 304

¹⁾ Under rubriken EPU-valutor inkluderas dels kontoställningen i förhållande till EPU, dels kontoställningen i förhållande till vart och ett av de till EPU-överenskommelsen anslutna länderna.

²⁾ På grund av viss omläggning av redovisningen är denna siffra icke helt jämförbar med motsvarande siffror för 1952.

De inom EPU bokförda avräkningarna under 1952 resulterade för Sveriges del i att det kumulativa avräkningsöverskottet, som vid årsskiftet 1951/52 utgjorde 601 miljoner kronor (efter avräkningen för november, vilken bokfördes i mitten av december), vid senaste årsskifte stigit till 1 051 miljoner kronor. Härigenom hade första till och med tredje överskottstrancherna av Sveriges kvot inom unionen helt utnyttjats, varjämte ett belopp av 244 miljoner kronor tagits i anspråk under fjärde tranchen. Avräkningsöverskottet svarade sålunda per ultimo december 1952 mot cirka 78 % av Sveriges kvot.

Det belopp, som utnyttjats av 1946 års kreditavtal med Sovjetunionen, uppgick den 9 december 1952 — sista dagen för ianspråktagande av krediten — till 555 miljoner kronor. Av denna summa faller huvuddelen — 518 miljoner kronor — på betalningar av varuleveranser, medan återstoden — 37 miljoner kronor — sammanhänger med reglerandet vid avtalets ingående av vissa finansiella transaktioner.

Skillnaden mellan å ena sidan handelsbalansens underskott om närmare 900 miljoner kronor och å andra sidan den totala valutareservens ökning om cirka 100 miljoner kronor förklaras bland annat av ett överskott i bytesbalansen om cirka 900 miljoner kronor för andra transaktioner med utlandet än varubetalningar. De statistiskt verifierbara kapitaltransaktionerna ha givit ett underskott om cirka 140 miljoner kronor. Under året ha även registrerats relativt kraftiga förskjutningar mellan varu- och betalningsströmmarna.

Från och med måndagen den 24 november 1952 lät riksbanken den svenska valutamarknaden för pund sterling i begränsad omfattning återgå till en fri, på tillgång och efterfrågan baserad kursättning. Den nya ordningen innebär, att marginalen mellan de av riksbanken noterade avista köp- och säljkurserna för pund vidgas från 14.47—14.50 till 14.37—14.60.

Mellan dessa senare kurser, de s. k. marginalkurserna, få valutabankerna själva bestämma köp- och säljkurser, varvid dock differensen mellan vid varje tillfälle tillämpade köp- och säljkurser icke får överstiga den tidigare marginalen mellan riksbankens köp- och säljkurser (3 öre). Riksbanken tillhandahåller valutabankerna pund till kurs 14.60 och övertager pund från dem till kurs 14.37. Riksbanken kan i kursreglerande syfte komma att uppträda på marknaden även mellan nämnda marginalkurser. Från den 24 november och fram till årsskiftet har valutabankernas avista säljkurs för pund varierat mellan 14.51—14.60.

Genomförandet av det nya systemet innebär dessutom, att riksbanken icke längre noterar terminskurser för pund. Terminsmarknaden i pund överlättes i princip helt till valutabankerna utan möjlighet till direkt återsäkring i riksbanken av varje enskild affär på sätt hittills skett. Riksbanken bereder emellertid valutabankerna vissa — till en början ganska avsevärda — återsäkringsmöjligheter i annan ordning för av dem med allmänheten ingångna terminsaffärer. För terminskursernas fluktuationer har icke i förväg fastställts någon absolut gräns, men riksbanken har förbehållit sig rätt att intervensera på terminsmarknaden, om så anses lämpligt.

Måndagen den 8 december utvidgades det nya systemet till att även omfatta holländska floriner. Marginalen mellan de av riksbanken noterade avista köp- och säljkurserna vidgades från 135: 80—136: 55 till 135: 05—137: 25. Valutabankerna gavs vidare möjlighet att avsluta terminsaffärer i floriner, vilka efter valutaregleringens införande icke förekommit på den svenska marknaden. Från den 8 december och fram till årsskiftet har valutabankernas avista säljkurs för floriner varierat mellan 136: 35—136: 70.

Såsom en konsekvens av det nya systemet har riksbanken i princip dragit sig ur de direkta affärerna i valutor med allmänheten, vilken utveckling ligger helt i linje med riksbankens strävan att minska de arbetsuppgifter, som icke äro av centralbanksmässig karaktär. Riksbanken har sålunda upphört — såväl vid huvudkontoret som vid avdelningskontoren — att avsluta affärer i utländsk valuta med allmänheten, dock med undantag av sådana valutor, som äro underkastade hembudsskyldighet och vilka fortfarande köpas på sätt hittills skett.

Sedelutgivningen m. m.

De av Kungl. Maj:t tillkallade sakkunniga för utredning om riksbankens sedelutgivningsrätt på längre sikt framhöllo i skrivelse den 20 februari 1952, att utredningen funnit sitt uppdrag vara så omfattande och svår-
bemästrat, att det ej kunde fullgöras inom sådan tid, att härav föranlett förslag om definitiv lagstiftning i frågan kunde framläggas under 1952 års riksdag. Vad anginge de åtgärder, som bleve erforderliga under pågående riksdagssession, funne utredningen varken anledning eller möjlighet att

föreslå annat system för reglering av riksbankens sedelutgivning än det nu gällande. Lagen den 8 juni 1951 (nr 388) med ändring den 14 december 1951 (nr 759) med särskilda bestämmelser rörande riksbankens sedelutgivning föreslogs i enlighet härmed ersättas med en liknande lag gällande för budgetåret 1952/53, varvid dock den gällande gränsen för sedelutgivningen — 4 400 miljoner kronor — föreslogs höjd till 4 800 miljoner kronor.

Sedan Kungl. Maj:t (i proposition nr 186/1952) förelagt riksdagen förslag till lag med särskilda bestämmelser rörande riksbankens sedelutgivning i enlighet med de i utredningsmännens skrivelse uppdragna riktlinjerna och riksdagen för sin del godkänt vad Kungl. Maj:t sålunda föreslagit, utfärdades lag härom den 6 juni 1952 (nr 375).

Vid rapportdagarna under perioden juni 1948 till april 1951 visade den utelöpande sedelmängden en tämligen konstant stegring med 6 à 7 % över nivån ett år tidigare. Från och med april 1951 blev stegringen kraftigare. Vid halvårsskiftet 1951 låg sålunda den utelöpande sedelmängden 11.1 % (i absolut tal 352 miljoner kronor) över nivån ett år tidigare. Sedan ökades differensen kontinuerligt fram till den 23 december 1951 då mängden sedlar var 18.4 % (640 miljoner kronor) högre än ett år tidigare. Sedelmängden höll sig därefter omkring 16 % över 1951 års nivå fram till och med september 1952. Under sista kvartalet sjönk den procentuella ökningen till i genomsnitt drygt 12 %. Under 1952 har utelöpande sedelmängden legat högst 19.2 % (15 april) och lägst 11.5 % (15 december) över beloppet utelöpande sedlar vid motsvarande tidpunkter 1951. Högsta beloppet utelöpande sedlar under året — 4 663 miljoner kronor — registrerades vid rapportdagen den 23 december 1952.

Genom överenskommelsen med kreditinstituten om riktlinjerna för kreditpolitiken begränsades likviditetsåstramningens återverkningar på ränteläget i enlighet med den fastslagna målsättningen för räntepolitiken till de områden av kreditmarknaden, som ej voro av strategisk betydelse. Å ena sidan genomfördes således en bindning av in-teckningslåneräntorna och vissa andra långa räntor till vid tidpunkten för överenskommelsens träffande gällande räntesatser, medan å andra sidan en viss ränteglidning tilläts på industrilån, växelkrediter etc. Denna ränteglidning torde uppgå till cirka $\frac{1}{2}$ —1 % och varierar med lånetypen.

Kursutvecklingen på obligationsmarknaden företedde efter kreditöverenskommelsens ikraftträdande en successiv nedgång, varvid kursavmattningen dock höll sig inom ramen för vad man räknat med. Några större ingrepp i form av obligationsköp på börsen i kursstödande syfte ha således under 1952 icke behövt företagas. Obligationsutbuden på börsen ha även varit små och sporadiska. Kursnivån för långfristiga 10-årsbundna $3\frac{1}{2}$ % statslån har pendlat mellan $99\frac{1}{4}$ och $100\frac{1}{2}$ %, medan för äldre $3\frac{1}{2}$ % lån med konverteringsrätten inträdande inom de närmaste åren noterats köpkurser mellan 97 och $99\frac{1}{2}$ %. För statens långa 3 % lån av 1945 och

1946 noterades vid 1952 års ingång köpkursen 94½ %, motsvarande en effektiv avkastning av cirka 3.26 % per år, medan vid utgången av december samma lån köpnoterades till 91¼ %, motsvarande en avkastning av cirka 3.43 %.

Som ett led i kreditpolitiken infördes i början av juni nya bestämmelser vid rediskontering av växlar i riksbanken. De nya bestämmelserna, vilka syftade till en ytterligare frigörelse av den korta penningmarknaden, inneburo, att riksbankens växeldiskonto icke längre automatiskt skulle gälla även vid rediskontering, utan returdiskontot komme att bli rörligt och anpassas efter marknadsläget och efter den i varje läge aktuella målsättningen för riksbankens kapitalmarknadspolitik.

Riksgäldskontoret har liksom under tidigare år i avsikt att begränsa sin upplåning i riksbanken mot skattkamarväxlar sökt att då så varit möjligt placera växlarna direkt i marknaden. Diskontot för dylika växlar med 3—5 månaders löptid har under året utgjort 2—2.2 % per år.

Förändringarna under året i riksbankens innehav av svenska värdepapper av olika slag framgå av nedanstående tabell (i miljoner kronor):

	^{31/12} 1951	^{31/12} 1952
Skattkamarväxlar	1 643	1 962
Statsobligationer	702	673
Övriga värdepapper	476	605
	<hr/>	<hr/>
Summa	2 821	3 240

Av de enligt lagen den 3 november 1950 (nr 586) angående prisutjämningsavgift å vissa trävaror, pappersmassa av trä samt vissa slag av papp och papper influtna avgifterna disponerade riksgäldskontoret den 31 mars 1952 och den 30 juni 1952 tillhopa 279 miljoner kronor för inlösen av statsobligationer och skattkamarväxlar till ett nominellt värde av 280 miljoner kronor. Genom disposition av de influtna prisutjämningsavgifterna ha under 1951 och 1952 sammanlagt inlösts och steriliserats statsobligationer och skattkamarväxlar till ett nominellt värde av 820 miljoner kronor.

De enligt lagen den 14 december 1951 (nr 783) i riksbanken gjorda insättningar å investeringskonto för skog ha under det gångna året uppgått till 1 967 895 kronor.

I enlighet med beslut av 1950 års riksdag återbetalades i januari 1951 och 1952 tillsammans 180 miljoner kronor av de avsättningar av aktiebolags vinstmedel å spärrat konto i riksbanken, vilka skulle ske enligt lagen den 23 april 1948 (nr 175). Återstående belopp å detta konto utgjorde per den 31 december 1952 184 miljoner kronor. Härav ha ytterligare cirka 92 miljoner kronor utbetalats i januari 1953.

Vid uppgörande av riksbankens bokslut för 1952 har guldbehållningen

i likhet med föregående år redovisats på tillgångssidan till ett pris av 2 480 kronor per kilogram. Såsom en särskild tilläggspost »Övervärde å guld» upptages skillnaden mellan guldbehållningens dagsvärde och värdet enligt nämnda pris. De utländska valutorna upptagas i princip till en medelkurs mellan de vid årets slut gällande köp- och säljkurserna. Skillnaden mellan det bokförda värdet och värdet efter inköps- respektive försäljningspriser vid handeln med guld och valutor regleras över kursdifferenskontot.

Liksom föregående år ha upplupna räntor och diskonton per den 31 december 1952 krediterats vinst- och förlustkontot.

Riksbankens nettovinst under år 1952 redovisas med ett belopp av 66 295 233 kronor 40 öre.

Utgående

	1 9 5 1		1 9 5 2	
	Kronor		Kronor	
Tillgångar.				
Guldbehållning	334 421 806	75	406 459 376	74
Övervärde å guld	450 564 612	38	547 620 423	73
	(784 986 419)	13)		
Skiljemynt	7 541 327	39		
Inhemska bankers checkar, postremissväxlar, m. m.	83 070 174	16		
Skattkammarväxlar	1 642 850 000	—	1 961 800 000	—
Statens och hypoteksinrättningars obligationer	1 178 619 588	80	1 278 699 207	—
	2 821 469 588	80)		
Diskonterade växlar	21 274 627	69	48 984 355	91
Hypoteks- och kommunlån	216 625 727	45	268 181 752	09
Kredit i checkräkning	8 919 785	47	3 884 463	35
Avbetalningslån	61 872 446	87	60 378 083	66
På indrivning beroende växlar och lån	76 783	67	69 993	17
	(308 769 371)	15)		
Utländska statspapper	458 671 391	02	340 277 689	02
Utrikes växlar	51 314 110	67	53 328 588	—
Fordringar hos utländsk bank eller bankir, nettobelopp	1 083 525 446	70	956 387 220	36
Utländska sedlar, m. m.	1 676 176	76	1 250 294	—
Övriga utländska tillgångar	121 666 855	09	—	—
	(1 716 853 980)	24)		
Hos riksgäldskontoret innestående pensionsfondsmedel	6 767 843	18		
Övriga tillgångar	21 511 384	68		
Sveriges kvot i Internationella valutafonden	517 321 000	—		
Sveriges andel i Internationella återuppbyggnadsbankens grundfond, inbetalt belopp	103 464 200	—		
Summa	6 371 755 298	73		
			6 694 959 304	15

balansräkning.

	1951		1952	
	Kronor		Kronor	
Skulder.				
Utelöpande sedlar	4 089 703 066	—	4 576 563 237	—
Utelöpande postremissväxlar	3 021 256	56	3 208 231	61
Checkräkning (statliga myndigheter)	528 157 814	26	449 425 706	41
» (bankaktiebolag)	521 950 794	07	558 313 863	60
» (andra insättare)	59 726 461	58	21 741 642	81
	(1 109 835 069	91)		1 029 481 212
Depositions-, kapital- och uppsägningsräk- ning	43 648 622	27	653 842	60
Sparrkontomedel	271 753 537	13	183 824 355	73
Investeringskontomedel	—	—	1 967 894	83
	(315 402 159	40)		186 446 093
Kursdifferenskonto	102 450 979	80		181 745 440
Övriga skulder	701 723	20		28 755 713
Grundfond	50 000 000	—	50 000 000	—
Avbetalningslånefond	65 000 000	—	65 000 000	—
Reservfond	20 000 000	—	20 000 000	—
Pensionsfonder	6 767 843	18	6 767 843	18
Balanserade vinstmedel: från föregående år	865 533	55	387 150	61
vinst för året	85 521 617	06	66 295 233	40
	(228 154 993	79)		208 450 227
Internationella valutafonden	429 375 981	07		387 984 198
Internationella återuppbyggnadsbanken	93 110 059	—		92 324 949
Summa	6 371 755 288	73		6 694 959 304

Ansvarsförbindelser kr. 4 626 183: 69.

Därtill kommer den ej inbetalda delen av riksbankens innehav av aktier i Internationella Banken i Basel nom. Schw. Frchs 10 000 000 (4 000 aktier à Schw. Frchs 2 500:—), utgörande 75 % av beloppet eller Schw. Frchs 7 500 000:—.

	1951		1952	
	Kronor		Kronor	
Utgifter och förluster.				
Inom linjen förda växlar och lån	3 345	92	—	—
Rantor å inlåningsräkningar	3 985 354	90	3 993 607	85
	(3 988 700)	82)		
<u>Arvoden till fullmäktige och suppleanter för fullmäktige, m fl.</u>				
Fullmäktige	56 063	35	68 266	23
Suppleanter	10 888	48	11 235	70
Arvoden till styrelseledamöter vid avdelningskontoren och suppleanter för dem	142 116	50	142 472	67
	(209 068)	33)	221 974	60
<u>Avlöningar till ordinarie tjänstemän.</u>				
Lön till ordinarie tjänstemän i allmänhet.	3 170 767	55	3 076 246	79
Nettolön till tjänstemän å indragningsstat	16 315	20	16 315	20
Tilläggsarvoden	3 666	—	—	—
Ställföretradararvoden	6 600	—	2 767	74
Kallortstillägg	1 912	83	2 096	73
Vikariatsersättning	60 070	10	64 022	75
Felräkningspengar	3 979	85	3 044	12
Övertidsersättning, m. m.	8 353	—	12 545	80
	(3 271 664)	53)	3 177 039	13
<u>Avlöningar till icke ordinarie personal.</u>				
Lön	1 180 242	27	1 273 850	66
Kallortstillägg	860	36	1 137	70
Vikariatsersättning	35 520	30	39 381	30
Arvode till ombudsmannen i Malmö	3 600	—	3 600	—
Ersättning till tillfälliga befattningshavare	810 226	98	1 016 927	90
Övertidsersättning, m. m.	7 422	28	10 128	15
	(2 037 872)	19)	2 345 025	71
<u>Arvoden och särskilda ersättningar, m. m.</u>				
Personliga lönetillägg, m. m.	1 116	53	663	33
Gratifikationer och belöningar	2 900	—	2 450	—
Gottgörelse jämlikt § 18, mom. 1	9 972	10	13 728	64
Rörligt tillägg	1 473 241	—	2 417 963	55
Barnstillägg	7 306	69	5 428	74
	(1 494 536)	32)	2 440 234	26
	(7 013 141)	37)		
<u>Pensioner, m. m.</u>				
Tjänstepensioner	988 984	06	997 935	92
Familjepensioner	371 310	—	388 610	88
Diverse pensioner och understöd	14 620	47	15 183	80
Rörligt tillägg	464 747	89	778 280	42
	(1 839 662)	42)		
	(12841 504)	61)	Transport	14 357 892/57

förlusträkning.

	1 9 5 1		1 9 5 2		
	Kronor		Kronor		Kronor
Inkomster och vinster.					
Diskonto å växlar	949 020	95	1 099 608	60	
Räntor å hypoteks- och kommunlån	6 425 283	07	8 118 673	41	
Räntor å kredit i checkräkning	462 958	40	367 409	51	
Räntor å avbetalningslån	2 375 657	62	2 399 220	15	
Avgifter för kredit i checkräkning	72 884	82	34 485	07	
Inbetalningar å inom linjen förda eller avskrivna lånefordringar	3 083	64	2 366	16	12 021 762 90
	(10 288 888	50)			
Remboursprovisioner	975 076	26	520 142	27	
Övrig av utrikesrörelsen uppkommen vinst	4 882 798	97	22 028 714	89	22 548 857 16
	(5 857 875	23)			
Räntor å svenska statspapper och obligationer	85 717 241	51	52 656 511	18	
Ränta å hos riksgäldskontoret innestående pen- sionsfondsmedel	189 499	61	216 570	98	
Avgifter för i förvar mottagna depositioner	265 893	05	300 392	84	
Provisioner, m. m.	91 383	92	84 786	20	
Ersättning för förvaltning av statens bosättnings- lånefond	119 840	—	117 120	—	
Ersättning för förvaltning av statens egnahems- lånefond m. fl. fonder	295 851	50	279 118	—	
Inkomster av fonden för hantverks- och små- industrikredit	2 286	72	2 125	80	
Inkomster av fastigheter	316 769	78	332 657	29	
Courtage å obligationer	16 093	15	145 991	19	
Kassaöverskott	3 627	46	1 150	91	
Diverse	28 983	37	64 821	30	54 201 245 69
	(87 047 470	07)			
Summa	103 194 233	80	88 771 865	75	

	1951		1952	
	Kronor		Kronor	
Utgifter och förluster.				
Förvaltningsutgifter, m. m.	(12841504	61)	Transport	14 357 892 57
Rese-, traktaments- och flyttningskostnader . . .	72 698	58	116 670	08
Uniformsbeklädnad	30 512	16	33 725	91
Sjukvård och begravningshjälp, m. m.	46 514	79	47 075	34
Fastighetsunderhåll	403 906	26	711 140	79
Fastighetsutskylder, renhållning av gator och gårdar	99 996	34	114 652	13
Varme och belysning	246 681	14	261 165	61
Hyror för fem kontor	40 693	84	40 828	74
Inventarier och deras underhåll	200 342	10	197 811	79
Inventeringar vid avdelningskontoren	18 874	40	25 065	25
Materialier, tidningar, m. m.	292 311	—	289 830	87
Annonser och kungörelser	21 081	55	23 851	66
Post-, assurances-, telegram- och telefonavgifter	709 758	11	774 301	39
Kostnader för soliditetsupplysningar	15 981	99	16 075	07
Transportkostnader	12 349	42	15 674	92
Bevakning vid huvudkontoret	35 640	35	18 304	09
Inspektion av avdelningskontoren	4 462	70	5 850	09
Lönenämnden och delegerade för riksdagens verk	2 352	05	2 838	—
Sedelförstörringsanläggning i Tumba	—	—	222 165	52
Vissa beredskapsutgifter	—	—	2 295 189	06
Övriga förvaltningsutgifter	236 550	04	344 365	15
	(2 490 706	82)		5 556 581 46
Ersatta kassaförluster	5 806	32	5 514	52
Courtage å obligationer	113 921	73	24 976	31
Diverse	2 718	91	72 219	95
	(122 446	96)		102 710 78
Kostnader för sedeltryckeriet	1 416 061	94	1 467 831	33
Kostnader för pappersbruket	801 896	41	991 616	21
	(2 217 958	35)		2 459 447 54
Summa utgifter och förluster	17 672 616	74		22 476 632 35
Saldo vinst	85 521 617	06		66 295 233 40
Summa	103 194 233	80		88 771 865 75

förlusträkning.

	1951	1952	
	Kronor	Kronor	Kronor
Inkomster och vinster.	103 194 233,80		88 771 865,75
Summa	103 194 233,80		88 771 865,75

**Vissa inom linjen förda tillgångar och skulder vid 1951 och
1952 års slut.**

	1951		1952	
	Kronor		Kronor	
<i>Tillgångar.</i>				
Riksbankens mynt- och medaljsamling	33 226	22	62 807	50
Taxeringsvärdet av riksbankens fastigheter vid årens slut enligt nedanstående specifikation	15 151 300	—	18 718 600	—
Aktier i Internationella Banken i Basel	1 800 000	—	1 800 000	—
Vissa utländska obligationer och fordringar	49 000 000	—	49 000 000	—
Summa	65 984 526	22	69 581 407	50
Fastigheten i:				
Stockholm: bankhuset	4 250 000	—	5 710 000	—
sedeltryckeriet	1 200 000	—	1 200 000	—
Göteborg	1 300 000	—	1 535 000	—
Malmö	425 000	—	425 000	—
Falun	200 000	—	250 000	—
Gävle	280 000	—	365 000	—
Halmstad	380 000	—	410 000	—
Härnösand	205 000	—	290 000	—
Jönköping	150 000	—	226 000	—
Karlstad	163 000	—	185 000	—
Kristianstad	230 000	—	300 000	—
Linköping	277 000	—	307 000	—
Luleå	370 000	—	320 000	—
Mariestad	200 000	—	250 000	—
Norrköping	313 000	—	360 000	—
Nyköping	428 600	—	518 500	—
Sundsvall	250 000	—	235 000	—
Uppsala	560 000	—	618 000	—
Visby	200 000	—	240 000	—
Växjö	346 600	—	481 000	—
Örebro	275 000	—	325 000	—
Östersund	200 000	—	220 000	—
Tumba	2 823 100	—	3 823 100	—
Diverse valv	125 000	—	125 000	—
Summa	15 151 300	—	18 718 600	—
<i>Skulder.</i>				
Utelöpande postremissväxlar	12 277	39	16 624	45
Lånebanksobligationer med 4 % ränta på ränta	548	08	548	08
" " 4 1/2 % " " " "	5 527	07	5 527	07
" " 3 % " " " "	588	64	588	64
Förbindelser med 4 % ränta för under åren 1802 och 1803 inlämnat silver (s. k. silversedlar)	924	61	924	61
Realisationsobligationer med 4 % ränta till förfalldagen, utgivna för riksgäldssedlarnas inlösen 1803—1807	417	58	417	58
Summa	20 283	37	24 630	43

Avbetalningslånefonden.

Fördelningen den 31 december 1952 på riksbankens olika kontor av utestående lån från *avbetalningslånefonden* framgår av efterföljande tabell:

	Utestående lån		
	Antal	Belopp Kronor	
Huvudkontoret	9 650	¹⁾ 19 137 416	96
Avdelningskontoret i: Göteborg	1 649	3 143 461	—
Malmö	1 583	²⁾ 2 819 486	—
Falun	568	1 268 196	—
Gävle	1 468	2 339 740	—
Halmstad	461	1 048 942	—
Härnösand	521	1 081 205	—
Jonköping	1 013	1 863 184	—
Kalmar	206	488 773	—
Karlskrona	327	587 658	—
Karlstad	405	977 862	—
Kristianstad	386	943 614	—
Linköping	626	1 555 567	—
Luleå	1 727	3 061 658	—
Mariestad	263	654 472	70
Norrköping	991	1 388 900	—
Nyköping	410	905 975	—
Sundsvall	719	1 046 423	—
Umeå	883	1 985 748	—
Uppsala	2 729	7 423 786	—
Visby	452	1 128 301	—
Vänersborg	184	441 115	—
Västerås	929	1 640 589	—
Vaxjö	239	686 771	—
Örebro	674	1 308 193	—
Östersund	624	1 451 047	—
Summa	29 687	60 378 083	66

¹⁾ På indrivning beroende medel, kr. 8 796: 71 inkluderas ej häri.

²⁾ „ „ „ „ „ 771: 37 „ „ „

Statens bosättningslånefond.

I nedanstående översikt redovisas fördelningen den 31 december 1952 på riksbankens olika kontor av utestående ej avskrivna lån från *bosättningslånefonden*, vilken står under riksbankens förvaltning men ej ingår i riksbankens balansräkning.

	Utestående lån		
	Antal	Belopp Kronor	
Huvudkontoret	15 996	13 446 543	30
Avdelningskontoret i: Göteborg	4 737	4 466 344	04
Malmö	5 263	4 354 954	50
Falun	1 503	1 169 972	—
Gävle	2 592	2 352 091	06
Halmstad	1 023	820 261	46
Härnösand	1 196	1 020 203	—
Jönköping	1 882	1 739 316	—
Kalmar	645	604 598	—
Karlskrona	707	620 305	—
Karlstad	1 713	1 358 834	80
Kristianstad	1 027	866 380	—
Linköping	1 482	1 445 965	32
Luleå	1 408	1 213 318	—
Mariestad	1 261	1 180 232	—
Norrköping	855	740 231	—
Nyköping	1 561	1 382 888	—
Sundsvall	981	836 802	—
Umeå	1 028	1 025 008	—
Uppsala	1 401	1 368 997	—
Visby	200	167 030	—
Vänersborg	916	803 110	—
Västerås	1 981	1 798 091	83
Växjö	574	522 609	—
Örebro	1 833	1 546 262	—
Östersund	741	587 181	—
Summa	54 506	47 437 528	31

Egnahems- m. fl. lån.

Vid utgången av år 1952 utestående lån, som övertagits från egnahemsorganen och hushållningssällskapen, fördela sig till antal och belopp på de olika kontoren sålunda:

	Antal	Belopp	
		Kronor	
Huvudkontoret	5 013	59 249 895	85
Avdelningskontoret i: Göteborg	2 296	6 195 824	10
Malmö	785	4 401 134	22
Falun	2 159	6 984 379	17
Gävle	3 335	9 279 509	61
Halmstad	2 861	11 952 206	59
Härnösand	4 029	10 084 673	95
Jönköping	1 212	5 269 491	56
Kalmar	1 994	7 116 609	78
Karlskrona	2 008	7 602 676	17
Karlstad	3 933	12 432 225	64
Kristianstad	4 397	17 410 299	21
Linköping	1 800	6 546 219	35
Luleå	6 950	16 697 546	27
Mariestad	2 049	7 603 960	46
Norrköping	972	3 919 712	77
Nyköping	2 291	11 092 933	97
Sundsvall	1 992	4 914 756	31
Umeå	5 363	16 740 087	84
Uppsala	2 587	8 960 561	62
Visby	2 388	6 940 682	98
Vänersborg	4 666	16 261 347	09
Vasterås	1 251	4 725 495	45
Vaxjö	2 282	7 992 118	74
Örebro	1 382	2 969 510	—
Östersund	4 691	12 769 731	18
Summa	74 686	286 113 589	88

De å föregående sida redovisade, vid utgången av år 1952 utestående lån, vilka övertagits från egnahemsorganen och hushållningssällskapen, fördela sig till antal och belopp på följande olika lånetyper:

	Antal	Belopp Kronor
<i>Utlåning, som handhaves av såväl avdelningskontoren som huvudkontoret:</i>		
Jordbruksegnahemslån, skogslån, äldre tilläggs-lån och förstärkningslån	23 434	125 542 442 48
Bostadsegnahemslån	13 016	55 203 608 43
Uppskovslån	601	139 681 22
Nybyggnadslån	18 849	29 450 114 83
Förbättringslån	5 436	15 105 534 17
1942 års tilläggs-lån	2 701	3 958 350 49
Lån till estlandssvenskar	44	307 617 21
Premielån	4 875	5 915 570 87
Gödselvårdslån	420	221 983 54
Tackdikningslån	2 642	2 122 122 08
Nyodlings- och betesförbättringslån (allmänna fonden) . .	4	544 84
Siloanläggningslån	488	223 957 90
Transport	72 540	238 191 528 06
<i>Utlåning, som helt handhaves av huvudkontoret:</i>		
Arrendelån	121	240 571 21
Arbetsmåbrukslån	1 491	31 068 755 14
Jordbruksegnahemslån m. fl. lån till låneförmedlare . . .	64	1 203 549 60
Bostadsegnahemslån » » » . . .	395	14 341 429 24
Uppskovslån » » » . . .	12	7 135 63
1942—1948 års tilläggs-lån » » » . . .	63	1 060 621 —
Summa	74 686	286 113 589 88

Riksbankens styrelse och vissa förvaltningsåtgärder.

§ 1.

Vid det val, som de av riksdagens kamrar utsedda valmännen förrättade den 16 maj 1952, utsågos till fullmäktige för valperioden 1952—1955 herrar Kristensson (omvald) och Rubbestad (nyvald efter herr Gränebo, som av sagt sig uppdraget).

Till suppleanter utsågos samtidigt för herr Rubbestad herr Gustaf Elofsson (nyvald);
» » Kristensson » Gustaf Kollberg (omvald).

Fullmäktige utsågo därefter den 17 maj 1952 för tiden intill dess nytt val av fullmäktige år 1953 förrättats

till *vice ordförande* och *deputerad*: herr Hall (omvald);

till *riksbankschef*: herr Lemne (omvald);

till suppleant för riksbankschefen att med fullmäktiges rätt och ansvar vid inträffande förfall träda i hans ställe (*vice riksbankschef*): herr Lennart Hammarskiöld (omvald).

Den 18 december 1952 förordnade fullmäktige tf. bankdirektören Gunnar Åkermalm att vara bankdirektör i lönegraden Cp 19 och bestämde samtidigt, att förordnandet icke skulle medföra rubbning i honom beviljad tjänstledighet för tjänstgöring i Internationella valutafonden. Verkställande direktören i Valutakontoret Sven Joge förordnades att under tiden för Åkermalm beviljad tjänstledighet uppehålla dennes bankdirektörstjänst, därvid förutsattes, att Joge skulle i fortsättningen som halvdagstjänst uppehålla sin befattning i Valutakontoret.

§ 2.

Till ledamöter av riksbankens industristyrelse utsågo fullmäktige den 17 maj 1952 för tiden till dess nytt val av fullmäktige år 1953 försiggått, herr Hall, ordförande, bankdirektören Hjalmar Ekengren samt överdirektören och chefen för överstyrelsen för yrkesutbildning, civilingenjören Ryno Lundquist, den sistnämnde i egenskap av industrisakkunnig ledamot (samtliga omvalda).

Till suppleanter hava utsetts, för ordföranden herr Kristensson, för Eken-

gren bankkamreraren Helge Borggren samt för Lundquist chefen för grafiska forskningslaboratoriet, civilingenjören Gösta Carlsson (samtliga omvalda).

§ 3.

Som ledamöter i delegerade för riksdagens verk för år 1953 hava fullmäktige för sin del utsett herrar Allan Andersson och Kristensson med herr Olof Andersson som suppleant.

§ 4.

Sedan riksdagen bifallit vad Bankoutskottet i sitt utlåtande nr 35/1952 hemställt i anledning av fullmäktiges framställning rörande riksbankens organisation efter utgången av år 1952 m. m., ha fullmäktige uppdragit åt direktionen

att inkomma med de förslag, som kunde föranledas av bemyndigandet att genomföra en avveckling av avbetalningslånerörelsen vid huvudkontoret;

att vidtaga de anordningar, som föranleddes av indragning av remboursexpeditionen och ombudsmansexpeditionen per den 1 januari 1953;

att besluta angående överflyttning av arbetsuppgifter från kontoren i Norrköping och Sundsvall till kontoren i respektive Linköping och Härnösand; samt

att med iakttagande av de i herr Lemnes utredning angivna grunderna inkomma med förslag beträffande kompensation för uteblivna förordnanden i lönegraderna 22 och 23, efter att först ha låtit vederbörande personalföreningar taga del av förslagen.

Fullmäktige ha vidare bemyndigat styrelserna för avdelningskontoren att verkställa fördelning av de göromål, som hittills åvilat tjänster i högst 23 lönegraden, å personalen inom vederbörandes kontor, därvid — med iakttagande av att lämplig tjänsteman erhöles för ifrågavarande arbetsuppgifter — borde eftersträvas att fördelningen skedde med hänsyntagande till tjänstemännens löneställning och arbetsuppgifternas svårighetsgrad. Vad nu sagts innebure bland annat, att kassörsarbetet kunde läggas å härför lämplig tjänsteman i lägre löneställning än vad hittills följt med tillämpning av övergångsplan II.

Slutligen ha fullmäktige beslutat, att cirkulär skulle utfärdas angående anställningsvillkoren för bankaspiranter, att gälla från och med den 1 januari 1953.

§ 5.

Riksbanken har handhaft tillämpningen av de mellan Sverige, å ena, samt Argentina, Belgien, Brasilien, Bulgarien, Danmark, Frankrike, Grekland, Italien, Japan, Jugoslavien, Nederländerna, Norge, Polen, Portugal,

Schweiz, Sovjetunionen, Spanien, Storbritannien, Tjeckoslovakien, Turkiet, Förbundsrepubliken Tyskland, Ungern, Uruguay samt Österrike, å andra sidan, träffade betalningsöverenskommelserna.

§ 6.

Enligt lag den 14 december 1951 (nr 783) om investeringskonto för skog skall i vissa fall idkare av skogsbruk insätta en del av intäktsökningen från skogen å särskilt för honom upplagt spärrat konto i riksbanken (investeringskonto). Per den 31 december 1952 hade dylika insättningar skett till ett sammanlagt belopp av cirka 2 miljoner kronor.

§ 7.

De räntesatser och lånevillkor i övrigt, som angivits under § 7 i fullmäktiges berättelse till bankoutskottet vid 1951 års riksdag, gälla fortfarande.

§ 8.

Fullmäktige ha godkänt ny typ av 1 000-kronesedel [jfr Kungl. kung. den 4 augusti 1952 (nr 619) om utgivande av nya riksbankssedlar å ettusen kronor.] En upplaga av den nya sedeln har färdigtryckts under året. Den nya sedeltypen utsläpptes i marknaden i början av december 1952.

Även förslag till 5-kronesedlar av ny typ har preliminärt godkänts av fullmäktige. Sedlar av den nya typen torde komma att utgivas någon gång under senare delen av år 1953.

I detta sammanhang bör anmärkas, att enligt kungörelse den 4 augusti 1952 (nr 624) — utfärdad på framställning av fullmäktige — kungörelsen den 24 oktober 1890 (nr 5 sid. 3) angående grunder för inväxling av de enligt senast fastställda system tillverkade riksbankssedlar, när de, förnötta eller bristfälliga, i bankens kassor företetts, upphört att gälla.

§ 9.

Från avbetalningslånefonden, vilken numera uppgår till 65 miljoner kronor, utgjorde utlåningen vid utgången av december 1952 sammanlagt 60 387 651 kronor 74 öre — inklusive på indrivning beroende medel. Däri ingår ett belopp om 15 781 856 kronor 11 öre, vilket utlämnats såsom garantilån enligt kungörelsen den 11 oktober 1946 (nr 676) angående statlig kreditgaranti åt den, som avlagt akademisk eller därmed jämförlig examen, kungörelsen den 30 april 1948 (nr 210) angående statlig kreditgaranti för lån åt den, som genomgått polisskola samt kungörelsen den 16 juni 1950 (nr 469) angående studielån med statlig kreditgaranti. Antalet garantilån utgjorde 2 760 — därav vid huvudkontoret 912 och vid avdelningskontoren 1 848 — vilket innebär en ökning under året med 916. I övrigt har avbetalningslånens antal minskat under året (med 3 176 st.).

Räntan å lån från fonden utgör 4 procent; för garantilån dock endast 3.5 procent.

Rörande lånens fördelning på de olika kontoren hänvisas till å sid. 25 intagna uppgifter.

§ 10.

Spannmålskreditfonden uppgår till 2 500 000 kronor. Riksbanken förvaltar fondens hela belopp.

Räntan å lån från fonden utgör 3.5 procent.

För närvarande finnes icke någon utlåning från fonden.

§ 11.

Från statens bosättningslånefond, till vilken riksdagen hittills såsom kapital anvisat sammanlagt 54 100 200 kronor, varav 50 miljoner kronor överlämnats till riksbanken, utgjorde vid utgången av december 1952 utlåningen 47 437 528 kronor 31 öre, innebärande en ökning sedan årets början av i runt tal 440 000 kronor.

Rörande lånens antal och fördelning hänvisas till sammanställningen å sid. 26. Under året har antalet utestående lån minskat med 1 055 st.

Räntan å lån från fonden utgör under innevarande budgetår oförändrat 4 procent.

Från låneverksamhetens början och till utgången av år 1952 ha utlämnats 154 813 lån till ett belopp av sammanlagt 184 606 933 kronor samt efterskänkts eller avskrivits lån till ett belopp av sammanlagt 1 026 841 kronor 33 öre, motsvarande cirka 0.6 procent av hittills utlämnade medel.

§ 12.

Vid utgången av december 1952 utgjorde beloppet av utestående skyddsrumslån vid riksbankens samtliga kontor 14 917 kronor 91 öre, därav vid huvudkontoret 3 688 kronor och vid avdelningskontoren 11 229 kronor 91 öre.

Några nya lån ha icke fått utlämnas efter den 30 juni 1946.

§ 13.

Från fonden för hantverks- och småindustrikredit — till vilken 1941 års lagtima riksdag anvisade ett reservationsanslag av 2 miljoner kronor — har ett belopp av 1 miljon kronor överförts till riksbanken. Resten av det ursprungliga reservationsanslaget står icke vidare till förfogande för ändamålet. Hittills hava bildats nio garantiföreningar, vilkas medverkan förutsättes för utlämnande av lån från fonden.

Vid utgången av december 1952 utestodo sammanlagt 65 lån med ett belopp av 512 690 kronor, nämligen

Kontor	Antal lån	Sammanlagd lånesumma kr.
Falun	14	116 050: —
Jönköping	6	15 460: —
Kalmar	10	90 200: —
Norrköping	14	160 080: —
Uppsala	16	113 700: —
Vänersborg	5	17 200: —
Summa	65	512 690: —

Räntan å lån från fonden utgör fortfarande 4.5 procent.

§ 14.

De enligt Kungl. Maj:ts beslut den 30 juni 1948 av riksbanken från egnahemsorganen och hushållningssällskapen övertagna lånen fördelade sig per den 31 december 1952 å de olika kontoren på sätt närmare framgår av sammanställningen å sid. 27. Antalet förvaltade lån har under tiden 1 januari—31 december 1952 nedgått från 79 748 till 74 686 och det utestående lånebeloppet har under samma tid minskats från 305 923 726 kronor 54 öre till 286 113 589 kronor 88 öre.

För förvaltningen av lånen har riksbanken för budgetåret 1951/52 uppburit ersättning efter 3 kronor 50 öre per lån med 279 118 kronor; för innevarande budgetår har ersättningen ännu icke blivit bestämd.

Av de till riksbankens förvaltning per den 1 juli 1948 överlämnade fondmedlen — vilka ej ingå i riksbankens balansräkning utan redovisas separat — ha till statsverket under 1952 återlevererats 20 miljoner kronor, fördelade med 13 000 000 kronor å egnahemslånefonden, 2 600 000 kronor å lånefonden för främjande av bostadsbyggande å landsbygden, 100 000 kronor å gödselvårdslånefonden, 500 000 kronor å täckdikningslånefonden, 200 000 kronor å arrendelånefonden och 3 600 000 kronor å arbetarsmåbrukslånefonden.

§ 15.

Efter framställning av fullmäktige har årets riksdag, med tillämpning från och med den 1 januari 1952, fastställt ny avlönings- och pensionsstat för riksbanken. (Se bankoutskottets utl. nr 30/1952.)

§ 16.

Riksbankens personal — bortsett från personalen vid sedeltryckeriet och pappers bruket — uppgick vid utgången av år 1952 till följande antal (motvarande antal vid utgången av år 1951 anges inom parentes):

<i>ordinarie tjänstemän</i> med		
a)	lönegradsbeteckningen Cp	35 (35)
b)	» Cr	4 ¹⁾ (4)
c)	» Ca	303 (305)
	därav bankpersonal	176 (184)
	biträdespersonal	59 (53)
	vaktpersonal	68 (68)
	<i>extra ordinarie tjänstemän</i>	136 ²⁾ (144)
	därav bankpersonal	69 (73)
	biträdespersonal	55 (60)
	vaktpersonal	12 (11)
	<i>aspiranter</i>	36 (25)
	därav bankaspiranter	12 (9)
	biträdesaspiranter	22 (13)
	bankvaktmästareaspiranter	2 (3)
	<i>extra tjänstemän</i>	49 (46)
	Summa	563 (559)

Därtill bör läggas reservpersonal, d. v. s. personal anställd huvudsakligen för sedelräkning under kortare perioder, till ett antal av cirka 250. Av sistnämnda personal tjänstgjorde under år 1952 i medeltal 110 per arbetsdag (i medeltal samma antal som under år 1951).

Vid utgången av år 1952 tjänstgjorde sammanlagt 21 (vid utgången av år 1951 sammanlagt 16) ordinarie och icke-ordinarie riksbankstjänstemän vid valutakontoret.

§ 17.

Den av riksbanken för förbrukning inom landet under år 1952 försålda kvantiteten finguld utgjorde 2 203 kg (1951 2 173 kg) med följande fördelning på de olika grupperna av ändamål:

dentalguld	739 kg
guldsmedsguld	1 300 »
diverse industriella ändamål	23 »
medaljer	141 »
Summa	2 203 kg

§ 18.

Vid huvudkontoret och avdelningskontoren ha under år 1952 verkställts sådana reparationsarbeten å riksbankens fastigheter, som befunnits nöd-

¹⁾ Samtliga tjänstemän inneha tillika lägre tjänst med lönegradsbeteckning Ca, som förts över stat.

²⁾ Därutöver 23 tjänstemän, vilka tillika inneha lägre ordinarie tjänst med lönegradsbeteckning Ca och vilka ingå i ovan angivna antal ordinarie tjänstemän.

vändiga för fastigheternas underhåll. Under året har härför tagits i anspråk ett belopp av cirka 711 000 kronor, vari ingår kostnaden för installation av oljeeldning vid vissa kontor. I nedanstående sammanställning ha upptagits de kontor, där den sammanlagda kostnaden för fastighetsunderhållet m. m. överstigit 5 000 kronor.

	Kr. (avrundat)	Kostnaden avser huvudsakligen
Huvudkontoret	64 800: —	Målningsarbeten, ändringar i lunchserveringen, kostnader för installation av ny värmeanläggning.
Göteborg	17 100: —	Målningsarbeten.
Falun	13 800: —	Oljeeldning.
Gävle	63 300: —	Yttre renovering, oljeeldning, elektriska arbeten, reparation av tjänstebostäder.
Jönköping	9 200: —	Ny pannanläggning.
Karlstad	59 200: —	Yttre reparationer, oljeeldning m. m., reparation av tjänstebostäder.
Linköping	55 900: —	Yttre reparation.
Luleå	53 500: —	Oljeeldning, elektriska arbeten, reparation av tjänstebostäder.
Norrköping	7 500: —	Oljeeldning.
Nyköping	144 000: —	Yttre reparation, oljeeldning, elektriska arbeten, reparation av tjänstebostad.
Uppsala	15 000: —	Reparation av tjänstebostad.
Vänernborg	14 800: —	Renovering av banklokaler.
Växjö	43 200: —	Reparation av taket.
Örebro	81 400: —	Yttre reparationer, oljeeldning, reparation av banklokalen och av tjänstebostad.
Östersund	12 600: —	Oljeeldning.

§ 19.

Den byggnad, vilken jämlikt bemyndigande av 1951 års riksdag uppföres vid Tumba bruk för sedelförstörelingskontoret, är i det närmaste färdig och beräknas kunna tagas i användning under februari 1953.

§ 20.

Nya kollektivavtal ha under 1952 slutits med arbetare och förmän vid riksbankens industrier. Arbetaravtalen hava numera uppsagts av Civilförvaltningens personalförbund.

Moderniseringen av fabriksanläggningar och bostadssamhällen vid *pappersbruket* har under året fortsatt i den takt, som inkomsterna av brukets rörelse medgivit. Sålunda har utbyggnaden av grovholländeriet, för vilket ändamål 1949 års riksdag bemyndigat fullmäktige att av riksbankens medel taga i anspråk förslagsvis 140 000 kronor, under året fullbordats. Genom kostnadsstegringar har den sammanlagda kostnaden kommit att uppgå till cirka 180 000 kronor. Den rationalisering som utbyggnaden inneburit har medfört att personalbehovet å berörda avdelningar kunnat minskas från 15 till 10 man, vilket uppnåtts bland annat genom att tvättning, grovmalning och blekning av råvaran sammanförts till en process, medan den tidigare ägde rum i skilda delar av bruket med därav föranledda manuell transporter m. m.

Vidare har den komplettering av pappersmaskinens torkparti, för vilken 1950 års riksdag medgivit att pappersbruket finge taga i anspråk förslagsvis 150 000 kronor (jfr. BU:s utl. nr 27/1950) under året verkställt, med undantag för installerandet av den nya drivmotorn, vars leverans blivit försenad. Kostnaderna för detta arbete ha hittills uppgått till cirka 180 000 kronor.

Sedan 1951 års riksdag beslutat, att komplettering av pappersmaskinen med ett långviraparti finge ske till en beräknad kostnad av förslagsvis 400 000 kronor (se BU:s utl. nr 28/1951), ha maskinbeställningar verkställt och vissa förberedande arbeten utförts. Långvirapartiet beräknas bli färdigställt under sommaren 1953.

Därjämte må nämnas, att för brukets räkning beställts en ny rullmaskin för en beräknad kostnad av cirka 45 000 kronor.

I bostadssamhället ha ytterligare ett antal lägenheter moderniserats, varjämte en ny etapp av den nya gatubelysningen färdigställt liksom även en ny etapp av belysningsnätets omläggning.

Vid utgången av år 1952 uppgick antalet anställningshavare vid Tumba pappersbruk till 13 tjänstemän, 5 förmän samt 79 manliga och 59 kvinnliga arbetare.

För *sedeltryckeriet* har under året inköpts en skärmaskin, vilken ersatt en försliten maskin, en offsetpress, en boktryckssnällpress samt en färgkvarn. Sammanlagda kostnaden för nämnda maskinköp uppgår till cirka 155 000 kronor. Dessutom ha under året nyanskaffats andra apparater och inventarier till ett belopp av omkring 65 000 kronor. Jämlikt medgivande av fullmäktige har luftkonditioneringsanläggning installerats i vissa av tryckeriets lokaler för en kostnad av cirka 45 000 kronor.

Sedeltryckeriets fastighet, vilken byggdes för att tillgodose ett väsentligt mindre sedelomlopp än det nuvarande, är numera otillräcklig för att möjliggöra en rationell drift och svårigheter föreligga att, utan avsevärt övertids- och skiftarbete samt andra kostnadsfördyringar, kunna tillgodose behovet av nya sedlar. Utrymmesbristen medför vidare, att kontrollen icke kan ordnas på ett tillfredsställande sätt. Riksbankens industristyrelse har därför under övervägande, vilka åtgärder som i anledning härav böra vidtagas.

Produktionen av sedlar har under år 1952 nått sin hittills högsta omfattning. Sålunda levererade sedeltryckeriet under året 68 218 900 sedelenheter, medan den tidigare högsta siffran, avseende år 1948, utgjorde 55 772 200 sedelenheter.

Av 1951 års riksdag beviljade medel för anläggning av ett beredskapstryckeri (jfr bankoutskottets utl. nr 26/1951) ha icke utnyttjats. Andra åtgärder i beredskapssyfte ha i stället företagits under året.

Vid utgången av år 1952 uppgick antalet anställningshavare vid sedeltryckeriet till 20 tjänstemän, 4 förmän samt 78 manliga och 26 kvinnliga arbetare.

§ 21.

För riktigheten av de å sid. 18—24 lämnade sifferuppgifterna ansvara bankkamreraren Axel Rosengren och förste kammarskrivaren Gerdt Richter, vilka undertecknat, respektive kontrasignerat riksbankens bokslut.

§ 22.

Inspektioner av avdelningskontoren ha verkställts

av vice riksbankschefen Hammarskiöld vid kontoren i Kalmar, Karlskrona, Kristianstad och Nyköping samt — tillsammans med bankokommissarien Sture Laurén — vid kontoret i Uppsala,

av herr Hall och bankdirektören Ekengren vid kontoren i Härnösand, Sundsvall och Umeå samt — tillsammans med herr Laurén — vid kontoret i Vänersborg,

av herrar Ekengren och Laurén vid kontoren i Mariestad, Västerås och Örebro samt av herr Ekengren vid kontoret i Linköping,

av bankdirektören Lundgren och bankokommissarien Lönnqvist vid kontoren i Göteborg, Jönköping och Karlstad,

av herr Lönnqvist vid kontoren i Malmö, Falun, Gävle, Halmstad, Luleå, Växjö och Östersund samt — tillsammans med herr Laurén — vid kontoret i Norrköping,

av herr Laurén vid kontoret i Visby.

Föreskrivna inventeringar och undersökningar av huvudkontorets kassor och förvaltningsrum ha under året ägt rum.

Revision genom därtill utsedda tjänstemän har under året företagits vid samtliga avdelningskontor.

§ 23.

Berättelser från bankens samtliga avdelningskontor bifogas.

Stockholm den 9 januari 1953.

CONRAD JONSSON.

DAVID HALL.

MATS LEMNE.

ALLAN ANDERSSON.

OLOF ANDERSSON.

FILIP KRISTENSSON.

AXEL RUBBESTAD.

/ Karin Winberg.